

LANTMÄTERIET MEDGIV 2008, 1:425

Bruno Mathssons utställningshall med hans egna möbler, från 1930-tal till 80-tal.

MÖBELRIKET!

Se Bruno Mathssons skatt i sin rätta miljö, några av årets bästa möbelyheter i Yngve Ekströms Vaggeryd och Ikeas godingar från förr på museum i Älmhult – tillfälligt öppet i sommar. Det är dags att upptäcka Möbelriket!

Av DAN GORDAN

KOMMERSEN är inte lika het som i Glasriket några mil söderut, men många av möbelföretagen i Småland har fina små utställningar att besöka. För den som vill gå till rötterna i svensk modern möbelhistoria finns närmast okända arkiv och utställningar att söka upp. Hos Gemla i den stiliga funkisfabriken i Diö eller hos de saligt avsmnade storheterna: Nässjö stolfabrik och Svenska möbelfabrikerna i Bodafors. Här gäller det att slå en signal och göra upp tid. Observera att de flesta tillverkare inte driver butik. Du kan alltså inte fynda på plats, men väl provsitta och se miljöerna där möblerna växer fram.

Ovan: Nya Kiasma av Vesa Honkonen, ritad för konstmuseet med samma namn i Helsingfors och i produktion hos Källemo.

Nyinredda lobbyn på Designhotellet, med smak av 50-talet.

VÄRNAMO:

DESIGNHOTELLET

"Jag bygger inte för i dag, utan för 50 år framåt i tiden", förklarade arkitekten Bent Jörgen Jörgensen, den danske modernist som såg till att Värnamo 1955 fick en skyskrapa mitt i stan, ett funktionalistiskt 7-våningshus där biltrafiken praktiskt passerade på Riksettan, dåtidens E4. I dag finns fyra specialinredda sviter med möbler från Bruno Mathsson international, Källemo, Svenssons i Lammhult respektive

Trio snickerier. Den senare sviten invigd i vår tillsammans med ett rum som ställts i ordning med NK-möbler från invigningsåret. Kontakta hotellet för visning av sviterna (om de inte är uthyrda).

Storgatsbacken 20, 0370-65 66 00 www.design-hotellet.se

BRUNO MATHSSON INTERNATIONAL

Entusiasten som lär ha hittat sin kurva efter att ha slängt sig i en snöhög blev med tiden också nyskapande husarkitekt och "Bruno" med den amerikanska publiken. Förra året skulle professorn ha fyllt 100 år och hans gärning lever säkert vidare i ytterligare hundra. Utställningshallen Bruno Mathsson ritade intill huvudkontoret är lika intressant som möblerna och de fint arrangerade miljöerna.

Tännögatan 17, 0370-30 05 40,

www.bruno-mathsson-int.se

Öppet: vard 8-12, 13-17, vecka 28-31 vard 12-16.

Guidade visningar genom Värnamo turism.

KÄLLEMO

Det var i gränslandet mellan design och konst som Källemo på 80-talet bröt ny mark och det är i samma landskap, numer upplöjt, man fortfarande med framgång agerar. I möbelföretagets showroom finns de alla representerade:

klassikerna av Gunnar Asplund och Erik Chambert, de nyskapande objekten av Jonas Bohlin, Mats Theselius, John Kandell, med flera.

Växjövägen 30, 0370-150 00 www.kallemo.se

Öppet: vard 8-16, stängt vecka 28-31.

Guidade visningar genom Värnamo turism.

LAMMHULT:

SVENSSONS I LAMMHULT

Sveriges största butik för kvalitetsmöbler är en magnet i Möbelriket. Folk ute i landet som tidigare beställt över nätet passar under semesterturen på att provsitta höstens tänkbara inköp – eller bara låta sig inspireras. Invigning 3 juni till en sommar med olika aktiviteter och utställningar. Jönköpingsvägen 4, 0472-487 00, www.svenssons.se
Öppet: vard 10-18, lör-sön 11-16.

LAMMHULTS MÖBEL

Vi har alla sett och suttit i dem, möblerna från Lammhults. På Arlanda (Anya Sebttons nya A-line fåtölj/soffsystem), i hotell-lobbyen (Gunilla Allards mode klassiker Cinema), i föreläsningssalen (Johannes Foersoms & Peter Hiort-Lorenzens storsäljande Campus), eller vid bardisken (Börge Lindaus & Bo Lindkrantz stålrörspall från 1968). Se fler i utställningen!
Växjövägen 41, 0472-26 95 00, www.lammhults.se
Öppet: mån-tor 9-12, 13-16, fre 9-13.

NORRGAVEL

"Som stöd under denna [livets] resa vill jag omge mig med få saker. Omsorgsfullt utvalda med känsla, lätta att leva med och i sin utsökthet så fina som det någonsin går", säger Nirvan Richter,

Norrgavels formgivare, grundare och ägare. Produktionsbolaget finns också i huset och doften av linolja är mer intensiv här än i företagets övriga butiker.

Växjövägen 42, 0472-26 99 90, www.norrgavel.se
Öppet: vard 10-18, lör-sön 11-16.

KATEHA

Mattor är inte möbler men väl grunden för möblemanaget. Kateha betyder "matta med lugg" på gammalarabiska och knutna, vävda och tuftade mattor är företagets inriktning sedan starten 1998. Ägaren Barbara Hosak har all sin tillverkning i Indien och såväl hennes egen som flera andra svenska formgivares finns att se i företagets showroom.

Jönköpingsvägen 41, 0370-185 20, http://kateha.se

Öppet: mån-fre 8-17, vecka 28-31.

Guidade visningar genom Värnamo turism.

Herrgården, med huvudbyggnaden från 1790, ligger vackert belägen vid Asasjön.

ASA HERRGÅRD

Med anknytning till Möbelriket - och med en hel del konst och "designmöbler" i inredningen - ligger Asa herrgård naturskönt belägen drygt en mil utanför Lammhult. Gården från 1790 ser sig som ett "småländskt smultronställe för dig som tycker om god & vällagad mat". Grillkvällar, vinsmakning och kräftskiva på ångbåtsbryggan utlovas. Men även lunchen är utmärkt. Nye ägaren Benny Cederberg har bl a varit lagkapten för svenska kocklandslaget. Sommartid måste man boka bord i förväg.

Asa, 0472-26 30 52, www.asaherrgard.se

Överst: A-line av Anya Sebtton. Mer än 1000 säten levererades förra året till Arlanda flygplats.

Ovan: Årets hylla, Libri, i form av Michael Bihain för Swedese.

Nya växtkärlet Gråsippa, av Signe Persson-Melin för Byarums bruk.

Klassikern Lilla Åland fick i år gungmedar. Carl Malmsten ritade varianten redan på 40-talet. Stolab.

UPPTÄCK MÖBELRIKET!

Laminokurvan blev staty i Vaggeryd sedan Sköna hems läsare utnämnd den till Seklets möbel.

VAGGERYD:

SWEDESE

Yngve Ekström skapade inte bara århundradets svenska möbel, han ritade även de flesta av Swedeses övriga möbler - liksom huvudkontoret med stor utställning att besöka. Dessutom formgav han logotypen, fotograferade, gjorde katalogerna, julkorten (med egenhändigt författade dikter). Och så vidare. Vilfåtöljen Lamino från 1956 utsågs 1999 av Sköna hem till århundradets svenska möbel. Vid Knutpunkten i stan kan man ta en fika och titta på den bronsstaty som staden reste efter att Sköna hems läsare röstat fram den eleganta kurvan. I det alerta företagets utställning finns också många av årets bästa möbelnyheter av Claesson Koivisto Rune, med flera internationella formgivare.

Formvägen, 0393-797 00 www.swedese.se

Öppet: mån-fre 8-16, stängt vecka 29-30.

BYARUMS BRUK

Utställning med huvuddelen av de park- och trädgårdsmöbler, planteringskärler, produkter för stadsrummet med mera som bruket tillverkar. Allt i sandgjutet aluminium. Produktionen består av en blandning av klassiska modeller och modern design, från den äldsta modellen som är daterad 1780 till de senaste, som växtkärlet Gråsippa i design av Signe Persson-Melin.

Fabriken, 0393-222 10, www.byarumsbruk.se

Öppet: mån-to 8-16, fre 8-13, stängt vecka 28-31.

SMÅLANDSSTENAR

STOLAB

På Stolab har man tillverkat möbler i massiv björk sedan 1907. En av dem är Carl Malmstens pinnstol Lilla Åland, en välsvarvad skönhet som består av 27 delar och kräver 87 arbetsmoment för att stå redo att användas. Yngve Ekströms Arka är en annan klassiker i produktion, vid sidan om framför allt Marit Stigsdotters många möbler.

Östra Järnvägsgatan 7, 0371-337 50, www.stolab.se

Öppet: vard 7.30-12, 13-16, fre till 15, stängt vecka 28-31

JÖNKÖPING/HUSKYVARNA:

KARL ANDERSSON & SÖNER

Möbelserien Öresund är det närmaste dansk guldålder vi kommer i Sverige. Børge Mogensen (1914-72) som började sin bana som lärling till nestorn Kaare Klint ritade de stiliga förvaringsmöblerna, den sjögräsflätade stolen och de praktiska bordet till firman i Huskvarna 1955. I dag är det förstas en ung generation formgivare som lanseras på mässor i Stockholm och Milano - som Tony Almén & Peter Gest, Daniel Franzén, Mattias Ståhlbom & Gabriella Gustafson, med flera.

Rosendalagatan 6, 036-13 25 30, www.karl-andersson.se

Öppet: mån-fre 8-12, 13-17, stängt vecka 28-31.

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM

Vid sidan om John Bauers sagokonst och stadshistoria har museet alltid en liten utställning med stolar som tillverkats av småländska företag. Moderna såväl som gamla. Bland annat en pinnstol inköpt på 1860-talet. Den första svenska pinnstolen lär för övrigt ha svarvats fram av Daniel Ljungquist på Lunden i Svenarums socken redan på 1840-talet efter beställning av fru Killander på Hooks herrgård.

Dag Hammarskjölds plats, 036-30 18 00, www.jkpglm.se
Öppet: tis-sön 11-17, ons 11-20.

HUSQVARNA FABRIKSMUSEUM

Inte möbler, men inredning i form av spisar, symaskiner och en av världens första mikrovågsugnar. Förutom motorcyklar, gräsklippare, cyklar och alla tänkbara hushållsprodukter - från enkla grytor till glassmaskiner och elektriska bordsstekpannor. "Superprodukten", som såldes i hela världen i mer än 12 miljoner exemplar, är köttkvarnen.

Hakarpsvägen 1, 036-14 61 62, www.husqvarna-museum.nu
Öppet: vard 10-17, lör-sön 12-16.

NÄSSJÖ:

PINNSTOLSMUSEET

Nässjö stolsfabrik var förr en av landets stora möbeltillverkare - och definitivt störst på pinnstolar! Föreningen Pinnstolen håller liv i historien och har skapat en utställning med ett rejält urval stolar (runt 100 modeller) från starten 1870 fram till nedläggningen på 1980-talet. Fabrikskalet finns kvar med andra verksamheter, men inne på gården hittar man museibyggnaden i det tidigare ångpannehuset, med ångmaskinen kvar!

Fabriksgatan 5, www.pinnstolen.hobby-site.org

Öppet: sönd 14-17, övrig tid ring för överenskommelse, 0380-161 67.

BODAFORS

SVENSKA MÖBELFABRIKERNAS ARKIV

Under 1900-talets förra hälft en av Nordens största möbelfabriker och här tillverkades inredningar och möbler till hotell, fartyg och restauranger. Som mest arbetade runt 400 personer på fabriken. Åren 1925-56 var Axel Larsson ledande formgivare. Verksamheten lades ned 1969 - och fabriken revs. Men arkivet har omsorgsfullt tagits omhand och är i dag en skattkista för forskare och andra intresserade. Inrymt i en vacker utställningslokal i det tidigare stallet. Sandsjö hembygdsförening förvaltar arkivet.

Dammgatan 15, 0380-37 03 76, www.ekomuseum.nu

Öppet: mån-sön 12-17 (Emåns ekomuseum), för arkivet ta kontakt för besök/visning, 0380-37 06 13.

DIÖ

GEMLA

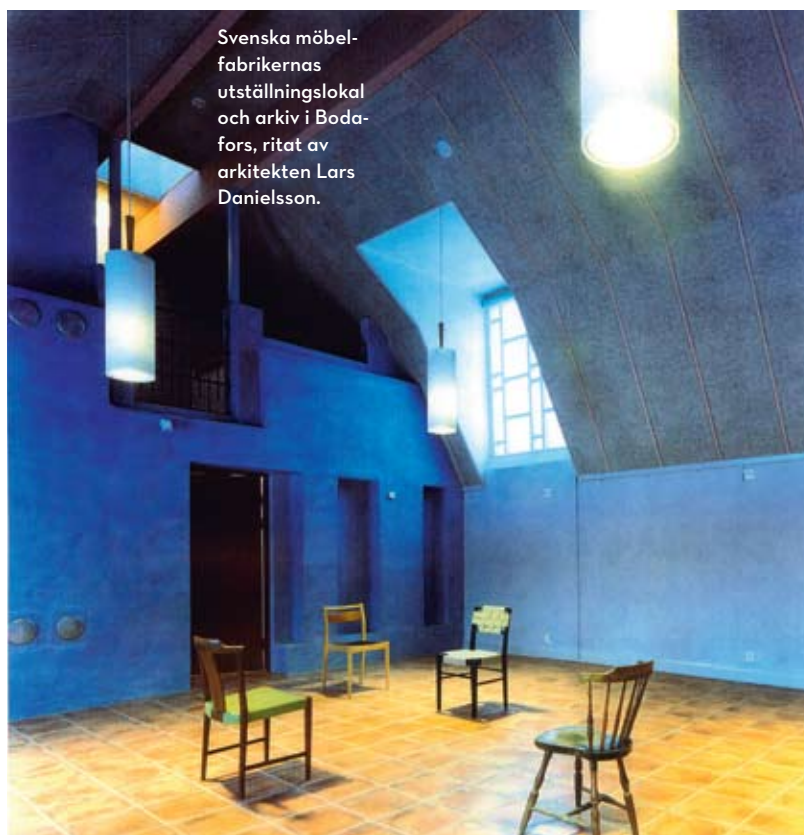
Som en hägring i Smålandsskogen reser sig den vita funkisfabriken i Diö. Ja, Gemla fabrikers AB ligger förstås inte i Gemla, utan i Diö norr om Älmhult. Hit flyttade man redan

Bricka med gamla Essomacken i Jönköping, plådad av Conny Rich 1960. Säljs på Jönköpings läns museum, 130 kr.

Åkerblomstolen med knyck i ryggen, formgiven 1948 och tillverkad på Nässjö stolsfabrik under många år.

Svenska möbelfabriker utställningslokal och arkiv i Bodafors, ritat av arkitekten Lars Danielsson.

Ingvar Kamprad inviger varuhuset i Älmhult, 1958, det första i världen. Observera accenten över e i Ikea, för att uttalet skulle bli rätt och ingen sammanblandning med Ica kunna ske.

tennisracketar... Carl Bergstens kaféstolar för konst- och industriutställningen i Norrköping 1906 hör till dagens kändisar, de satte rekord på Stockholms auktionsverk häromåret - 740 000 kronor för ett par! Den fina utställningen håller endast öppet för grupper med anknytning till möbler. Fixa en grupp!

Gemlagatan, 0476-214 00, <http://gemla.jimlite.com>
Öppet: endast för grupper. Stängt vecka 28-31.

ÄLMHULT

IKEA

I sommar får allmänheten en unik chans att besöka Ikeas eget museum, *Ikea genom tiderna*. Utställningen är belägen under Ikeas värdshus och här kan man följa historien från starten 1943. Uppbyggda miljöer bjuder på nostalgikänsla och folkhemsinredning från förr. För visningen svarar tidigare medarbetare, men - obs! - bara två timmar om dagen. I varuhuset intill firar man samtidigt 50 år - med uppträdanden och extraerbjudanden. Den stora jubileumsfesten äger rum 28:e oktober. Varuhuset från 1958 var det första, fram till dess hade Ingvar Kamprad ett lager/showroom i Älmhult och möblerna gick med post.

Ikeagatan, 020-43 90 50, www.ikea.com/se

Öppet: 1-31 juli, 13-15.

